

הזהב פרק רביעי בבא מציעא

מט.

עין משפט
גז מוצה

נ א מ"י פ"ט מה' שמעון ויובלת ה"ל די קמג פשן קמט ולאין די טושי"פ ח"מ פ"י ס"ד פ"ד י"ג
 נא ב מ"י פ"ו מהלכות מסיכה ה"ל ח סמג פ"ג טושי"פ ח"מ פ"י ס"ד פ"ד י"ג
 נב ג מ"י פ"ה מהלכות דעות ה"ל י"ג
 נג ד מ"י פ"ט ס"ב ה"ל י"ג
 נד ה ר מ"י פ"ו סמג פ"ג טושי"פ ח"מ פ"י ס"ד פ"ד י"ג
 נה ו מ"י פ"ו מהלכות דעות ה"ל י"ג
 נז ז מ"י פ"ו סמג פ"ג טושי"פ ח"מ פ"י ס"ד פ"ד י"ג
 נח ח מ"י פ"ו מהלכות דעות ה"ל י"ג
 נט ט מ"י פ"ו מהלכות דעות ה"ל י"ג
 ס י מ"י פ"ו מהלכות דעות ה"ל י"ג

מורה רבי יוחנן בפתגה מועטת. ויוקר נמי הו' כמו מחנה מועטת: וחזור והפקידו אצלו. ה"מ למפקד אי הכי מלי למימרא אלל דנלאו הכי פריך ספיר מסיפא: **אלא אפי' שומר** חנם נמי לא הוי. ויהא דלמך בפקר האומנין (לקמן דף פ:) כולל שלך והכא מעות שומר חנם היינו משום דמשיקרא היה שומר סכר וכשאי"ל טול שלך לא לסלק עצמו לגמרי משמירה קאמר אלל שלא יהיה שומר סכר: **כל הא ביתא קמך לא מבטיא בו'**. והא דלמך בפקר הפרה (ב"ק דף מו:) ופס' הכניס נרשות בעל החצר מייד ר' אומר עד שיקבל עליו בעל החצר שמירה י"ל דשמעתינ אמאי כרבי דשמואל התם פסיק הלכתא כרבי ואע"ג דרב התם פסיק הלכתא קמא קמא קיימא לן כשמואל בדניי לגבי רב ועוד דאפילו לרבנן דמחייבי היינו לפי שאמר ליה כנוס שוקך דמשמע ואשמרטו אלל הא בימא קמך סלק עלמו משמירה לגמרי: **כצ"י**

אלל משכון דנפס. למאי תפס אס ובהיא מיהא לא קרינא ביה לא יגוס: אינו משמט ככולו. כלומר אינו משמט כלל: **מכלל דר' יוסדס כו'**. קושיא הוא: כמאי דנקיטס זווי סכ לכו. ואי לא תקבלת מי שפרע: ואידך. המומר: דכריס ניכסו. בלא מעות. רב לטעמיה דאמר כנגדו הוא קויה: **ה"ן ככלל איפס**. שיהיו י"ב לוגין ולפיה שלשה סאין שהן ע"ב לוגין: **אלא שיהא סן שלך כו'**. כלומר כשאתה מדבר הן או לאו קיים דכריס והלךד אומס: שלא ידבר אחד כפס כו'. כשעה שהוא אומר הדינר לא יהא בדעמך לטנות אבל אם נשתנה השער לאחר זמן והוא חוזר צו לפי שיעו השער אין כו'. סיפא קמי' החוזר צו אין רוח מכמיס נומה הימנ. אלמא יש בהן משום מחוסרי אמנה: **תנאי היא**. דלשכתן רבי יוחנן כן ממילא דפליג: **מעשה בר' יוחנן כו'**. משנה היא שבוכר את הפועלים שלוה את בנו לחזור כחנאו על שלד ימחילו המלאכה ולפסוק להם מזונות קליס: **לא סמכא דעטיסכו**. על דברי הכן: **מימר אמר קמיה**. ככר הודיעו מה סכך לנו ומתרה: **מי אמר רבי יוחנן פ"י**. דיש בדכריס משום חסרון אמנה: יכול לחזור כו'. וקשיא לן מותר לחזור כו' קאמר דלא שמיטתן דאפילו חסרון אמנה לוכא: **מורה ר' יוחנן כמסנה מועטס**. שאין מותר לחזור משום דמכא דעמיה דמקבל אדניכוריה וכי אמר מותר לחזור כו' כמתנה מרובה קאמר דלא סמכא דעמיה דמקבל דלקיימיה לדיכוריה: **לכן לוי**. כל לוי קרוי כן לוי: **כור מעשר י' לך בידי**. שעשרתי מפיכומי וחתנו לך: **תרומת מעשר**. שהלוי מפרש מעשר לכהן מעשר מן המעשר: **משום הכי רשאי**. שיש לו לקמוך על מה שכתוב (וי'פ"ה ג) שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כוז ולא יתנו לגוי אחר והא מתנה מועטת היא שאין לישראל כמעשר זה אלל טעות הגהה שהיה בידי מחמילה לתת לכל כן לוי ישראל: **אין לו עליו**. אין לו לכן לוי רשאוך על ישראל זה: **אלל פירעומת** שהנתימו כמותלת נכונה: **אלל ש"מ כדלא נטלו**. ויש בדכריס משום חסרון אמנה: **אפילו שומר חנם נמי לא הוי**. ואפילו פשעו כשמירתן פטורין: **והא כצ"י לקבולי כו'**. ולמלא לא הוי מקבל ואישתכח דזווי דריה הוו: **הכי נמי**. אי משלס השומעמין או יקבל מי שפרע: **בידי הוס עובדא**. אותו מעשה דשומעמין על די היה ולא כן היה שאילו קיבלתם לתת השומעמין לא הייתי חוזר כי בכל חללו של עולם ולא על כן באתו לדין אלל קך היה: אמרי

תורה אור השלם
 ו מאוני צדק אבני צדק
 איתר צדק ויהו צדק
 יהיה לבם אני יי
 אליהם אשר הוצאתי
 אתכם מארץ מצרים:
 ויקרא יש לו

גליון הש"ס
 נב ור"י אב"ד י"ב מה' פ"ג כ"ד פ"י משה י"ג דעשיית: שם הרוח שאי דיבר: עין כמותות דף פ"א פ"א פ"ד ד"ה משיפת: שם וסדר י"ג. אף אלל ש"ך נאן דעמיה לגבי פלגניה דלא רב מ"ל דכ"כ טול לחזור מ"מ נקט ומורה לומר דעמיה מכלל שאמר ויטעו ונעשו דף פ"ג ע"ה משה ר"ה כמנצח. כ"כ רש"י פ"ג גמלוש' ש"ס: ר"ב ש"אל בר וזמרא שס"ה. כ' דבאל שגב פ"י י"ג ל"ל רב כ"מיוט עמיה דה"י א"ת כמנצחין:

מוסף רש"י
 משכון דנקיט. התפס למאי תפסיה די אלל למשכן מיהא דהסוה פלגא ושנוטו מ"ד. משום מחוסרי אמנה. אם חזר כדכ"ו (בבב"ח ג"י). ואין דיבר זהב קונה טליה. דלגבי פירות הוא דבא טעמא. מכל מקום. לומר אף לפי פירענות העמיה לטול על החצר. כן הלכה. שאין כ"ד יסוף לנכס כ"ד וי"ל ח"ח. בשערות. כמ' נמט מלכותו. דמלך יהודיש סוה וקטחו פ"ג. בני אברהם יצחק ויעקב. וקטוחו של אברהם גדולה מכל עמיה דמפרסר כמתרה (ש"ס). עד שלא יתחילו במלאכה. לדין כן אלל דכריס ודכריס אין סכס משום מחוסרי אמנה. דלתי מהשתליל לא טול לחזור (ש"ס).

דנקיטת זווי הב להו ואידך דכריס ניהו ודכריס אין בהן משום מחוסרי אמנה דאיתמר דכריס רב אמר אין בהן משום מחוסרי אמנה *ורבי יוחנן אמר בהם משום מחוסרי אמנה. מיתבי רבי יוסי כרבי יהודה אומר מה תלמוד לומר יהוין צדק והלא הין כמלל איפה היה אלא לומר לך *שיהא הן שלך צדק ולאן שלך צדק אמר אב"י ההוא וישאל ידבר אחד בפה ואחד בלב מיתבי *ר' שמעון אומר אף על פי שאמרו טלית קונה דינר זהב ואין דינר זהב קונה טלית מכל מקום כך הלכה אבל אמרו מי שפרע מאנשי דור המבול ומאנשי דור הפלגה הוא עתיד ליפרע ממי שאינו עומד בדיבורו תנאי היא דתנן *מעשה ברבי יוחנן בן מתאי שאמר לבנו צא ושכור לנו פועלים הלך ופסק להם מזונות וכשבא אצל אביו אמר לו בני אפילו אתה עושה להם כמקודת שלמה בשעתו לא יצאת ידי חובתך עמהם שהן בני אברהם יצחק ויעקב אלא עד שלא יתחילו במלאכה צא ואמור להם על מנת שאין לכם עלי אלא פת וקמנית כלכר ואי ס"ד דכריס יש בהן משום מחוסרי אמנה היכי אמר ליה זיל הדר כן שאני התם דפועלים גופיהו לא סמכא דעתיהו מאי עמא מידע ידעי דעל אבוח סמך אי הכי אמרו התחילו במלאכה נמי התחילו במלאכה ודאי סמכי דעתיהו אמרו מימר אפילו קמיה דאבוח וניהא ליה ומי אמר רבי יוחנן הכי והאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן האומר לחבירו מתנה אני נתון לך יכול לחזור בו יכול פשיטא אלא *מותר לחזור בו אמר רב פפא *ומורה רבי יוחנן *במתנה מועטת דסמכא דעתיהו הכי נמי מסתברא דאמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן *וישראל שאמר לבן לוי כור מעשר יש לך בידי כן לוי רשאי לעשותו תרומת מעשר על מקום אחר אי אמרת בשלמא לא מצי למיהדר ביה משום הכי רשאי אלא אי אמרת מצי למיהדר ביה אמאי רשאי אישתכח דקא אכיל טבליס הכא במאי עסקינן כגון שנמלו ממנו וחזור והפקידו אצלו אי הכי אימא סיפא נתנו לבן לוי אחר יאין לו עליו אלא תרעומת ואי סלקא דעתך כגון שנמלו ממנו וחזור והפקידו אצלו אמאי אין לו עליו אלא תרעומת כיון דמשיכה ממונא אית ליה גביה אלא לאו שמע מינה *כדלא נטלו שמע מינה ההוא גברא דיהיב זווי אשומשמי לסוף אייקר שומשמי הדרו בהו ואמרו ליה לית לן שומשמי שקול זוזך ולא שקיל זויה איגנוב אתו לקמיה דרבא אמר ליה כיון דאמר לך שקול זוזך ולא שקילת לא מבטיא שומר שכר דלא הוי אלא אפילו שומר חנם נמי לא הוי אמרו ליה רבנן לרבא *והא בעי לקבולי עליה מי שפרע אמר להו הכי נמי אמר רב פפי אמר לי רבינא לדידי אמר לי *ההוא מרבנן ורב מכות שמיה ואמרי לה *רב שמואל בר זוטרא שמיה דאי הוו יהבי ליה כל חללא דעלמא לא הוי קא משני בדבוריה בדידי הוה עוברא ההוא יומא אפניא דמעלי שבתא הוה והוה יתיבנא ואתא ההוא גברא וקאי אבבא אמר לי אית לך שומשמי לזבונ

(6) וכוונתו (י"ג) (ב) לטיל דף מה' (י"ג) (א) לקמן עד: טושי"פ ח"מ פ"י ס"ד פ"ד י"ג (ג) (ד) (פ"י ח"מ) לקמן עד: ד"ה ש"מ (א) (מורה"ק) (א) (פ"י ח"מ) פ"י ס"ד פ"ד י"ג (ב) (א) ש"ך לעמוד כ"י (א) וי"ר טעם נתיבי כ"י (א) ד"ה י"ג ח"מ פ"י ס"ד פ"ד י"ג ד"ה ש"מ (א)

רבינו חננאל
 איתמר דכריס בלא מעות רב אמר החוזר בו אין בו משום מחוסר אמנה ורבי יוחנן אמר יש בו משום מחוסר אמנה ומחויבין לרב מרבי יוסי דאמר הן שלך ולאן שלך צדק. ויפיק אב"י ההוא שלא ידבר אחד כפס דאמת בלב. חוב איתבינן עליה הא דרביא ר' שמעון אומר טלית קונה דינר זהב וכו'. ויפיק תנאי היא וכו' שאין תנאי דכריס אין בהן משום מחוסרי אמנה והוא ר' יוחנן כן מתיירא ומחויבין ולא עמיה כמתאי ויפיקא לן כו' יוחנן. ויפיקא וכו' אמר רבי יוחנן הכי וכו' יוחנן האומר לחבירו כמתנה אני נתון לך כו' מותר לחזור בו ויפיק' התם כמתנה מרובה משום דלא סמכא דעמיה דמקבל ולפי כה משום מחוסרי אמנה אבל כמתנה מועטת דסמכא דעמיה התם אמר ר' יוחנן דאית בה משום מחוסרי אמנה וכל שכן ככסא וכתתן דודאי סמכא דעמיה יש בו משום מחוסר אמנה דאמר ר' יוחנן דשאל שאמר לבן לוי כור מעשר לך בדי רשאי כן לוי דעשויה תרומת מעשר וכו' דקיי ואי הדר ביה הוה מחוסר אמנה כו' ויפיק לוי זהב כשמיטת הבן לוי לזה כור של חז"י וחזון כן לוי והפקידו אצלו והני סיפא נתנו לבן לוי אחר אין לו עליו אלא תרומות ואי משכו קנאו וסמונא אית ליה גביה אלא כדלא כשבו כ"ס: *וישאל ר' אבהו רש"י: ויחנן אמר ליתן סמך לחבירו מותר לחזור בו ואם אמר לו כדעת נמרה אני אומר לך אין לו לחזור הנה על ישראל זה: **אלל פירעומת** שהנתימו כמותלת נכונה: **אלל ש"מ כדלא נטלו**. ויש בדכריס משום חסרון אמנה: **אפילו שומר חנם נמי לא הוי**. ואפילו פשעו כשמירתן פטורין: **והא כצ"י לקבולי כו'**. ולמלא לא הוי מקבל ואישתכח דזווי דריה הוו: **הכי נמי**. אי משלס השומעמין או יקבל מי שפרע: **בידי הוס עובדא**. אותו מעשה דשומעמין על די היה ולא כן היה שאילו קיבלתם לתת השומעמין לא הייתי חוזר כי בכל חללו של עולם ולא על כן באתו לדין אלל קך היה: אמרי